

VODNIK ZA UPRAVNE ENOTE

s področja zaposlovanja
tujih raziskovalcev

Izdal: CMEPIUS, Center RS za mobilnost in evropske programe
izobraževanja in usposabljanja

Uredil: Jaka Tomc

Avtorji: Jaka Tomc, Zdravko Mele, Ana Rigler, Radivoj Radak

Oblikovanje: Studio 22

Tisk: ADOZ tisk, Kranj

Lektoriranje: mag. Suzana Jakoša

Naklada: 500

Ljubljana, september 2007

CIP – Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

»Ta publikacija je natisnjena s pomočjo sredstev Evropske skupnosti in v sodelovanju z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvom za notranje zadeve in Zavodom Republike Slovenije za zaposlovanje. Vsebinska te publikacije ne izraža stališč Evropske skupnosti oziroma ministrstev in jih v ničemer ne zavezuje.

KAZALO

DELOVNA DOVOLJENJA	5
Kdaj je treba pridobiti dovoljenje za delo	6
Dovoljenje za individualne storitve tujcev	7
Spremembe zakonodaje	8
DOVOLJENJA ZA PREBIVANJE	9
Štipendisti	10
Raziskovalci	11
Jezik	11
RAZISKOVALNA IN RAZVOJNA DEJAVNOST	12
ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE	13
SOCIALNO VARSTVO	14
DAVČNA ŠTEVILKA IN OSEBNI RAČUN	15

Spoštovani!

Raziskovalci so posamezniki, ki so se odločili, da svoje znanje in življenjsko energijo namenijo odkrivanju novega znanja, ki nam bo omogočilo boljši jutri. Njihova odkritja bodo prispevala svoj delež k napredku človeštva, tako željnega odkrivanja novih in novih poti.

Vendar na svoji poti niso sami. Od leta 2004 obstaja mreža, ki jim lahko pomaga pri iskanju zaposlitve, štipendije ali odgovorov na vprašanja. Uslužbenci več kot 200 centrov za mobilnost raziskovalcev v 32 državah so jim vedno pripravljene priskočiti na pomoč, ne glede na to, s katerim vprašanjem se obrnejo nanje.

Pohvale številnih raziskovalcev z vsega sveta kažejo, da je obstoj mreže upravičen in dobrodošel. V zadnjih treh mesecih lanskega leta in prvi polovici letošnjega so morali centri odgovoriti na več kot 60.000 vprašanj, ki jih je zastavilo okoli 36.000 raziskovalcev, ki so želeli poiskati nove priložnosti v tujini.

Financiranje s sredstvi Evropske unije se počasi izteka, zato bodo morale finančno breme prevzeti posamezne države. A čeprav je prihodnost centrov za mobilnost v nekaterih državah še

nejasna, je mnenje enotno – mreža je nujno potrebna za spodbujanje mobilnosti raziskovalcev in dvig privlačnosti evropskega raziskovalnega prostora. Ali, kot se glasi slogan mreže: ERA-MORE opens the door ...

Da bi olajšali mobilnost raziskovalcem, smo se odločili za izdajo vodnika, ki je pred vami. V njem so zbrani postopki za izdajo dovoljenj za delo in prebivanje, za sklenitev zdravstvenega zavarovanja in dodelitev davčne številke, torej osnovnih zadev, ki jih potrebuje tuji raziskovalec, če želi delati v Sloveniji. Želimo si, da bi vodnik pomagal pospešiti postopke, ki včasih trajajo predolgo. S tem bi še bolj odprli slovenski raziskovalni prostor najboljšim tujim znanstvenikom in zares postali družba znanja.

Za sodelovanje in pomoč pri pripravi publikacije bi se radi zahvalili ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve ter ministrstvu za notranje zadeve.

Jaka Tomc,
samostojni strokovni sodelavec CMEPIUS

¹DELOVNA DOVOLJENJA

Zaposlovanje tujih raziskovalcev je urejeno v Pravilniku o postopkih in dokazilih za odločanje o izdaji dovoljenja za zaposlitev v primerih, ko zaposlitev tujca zaradi narave dela ni vezana na trg dela (Ur. l. RS, št. 70/2006). Ta v sedmi točki prvega odstavka tretjega člena določa, da se dovoljenje za zaposlitev izda brez preverjanja stanja na trgu dela, če znanstvenoraziskovalna ustanova želi zaposliti tuje znanstvenike ali raziskovalce.

Delovnega dovoljenja **ne potrebujejo** tujci, ki v državi opravljajo storitve v okviru ustreznih dvostranskih ali večstranskih mednarodnih sporazumov ali sporazumov z Evropsko unijo ali z mednarodnimi organizacijami o strokovno-tehnični pomoči, izobraževanju, izpopolnjevanju ali raziskovanju ali pa opravljajo storitve v okviru projektov, ki se izvajajo skladno z navedenimi sporazumi in so prijavljeni pri pristojnem ministrstvu za znanost in tehnologijo oziroma ministrstvu za šolstvo in šport.

Če se pojavi tak primer, nosilec projekta lahko zaprosi za tolmačenje, ali je v konkretnem primeru potrebna pridobitev delovnega dovoljenja. V dopis je treba vključiti naslednje informacije:

- za koliko časa bo tujec na strokovnem in delovnem obisku;
- kaj bo delal oziroma v katerem segmentu projekta sodeluje;
- podatke o tujcu.

Dopisu je treba priložiti:

- kopijo tujčevega **potnega lista**;
- **kopijo odobrenega projekta** (če se izvaja v okviru EU) oziroma kopijo pozitivnega mnenja ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, če je prijavljen pri tem ministrstvu.

Tolmačenje tretjega člena zakona raziskovalne institucije izberejo, kadar prisotnost tujega raziskovalca ni potrebna ves čas trajanja projekta, ampak se raziskovalec vrača k projektu, saj je znova potrebna njegova specialnost. Praviloma so taki raziskovalci zaposleni v podobnih institucijah v matični državi.

Seveda pa lahko nosilec projekta na podlagi tolmačenja tretjega člena zakona o zaposlovanju in delu tujcev (ZZDT) tujca za čas sodelovanja pri projektu zaposli ali mu plača nastanitvene in druge stroške v obdobju sodelovanja pri projektu, drugo pa je določeno v dvostranskih ali večstranskih mednarodnih sporazumih.

Raziskovalna institucija za mnenje zaprosi službo za zaposlovanje tujcev pri centralni službi Zavoda RS za zaposlovanje, Rožna dolina, cesta IX/6, Ljubljana. Mnenje oziroma tolmačenje se izda v roku sedmih delovnih dni.

¹ V publikaciji je prikazana pravna ureditev v Republiki Sloveniji na dan izdaje publikacije.

Kdaj je treba pridobiti dovoljenje za delo?

Minister, pristojen za delo, v podzakonskem aktu določi primere, v katerih zaposlitev tujca zaradi narave dela ni vezana na trg dela (npr. športnikov, kulturnih delavcev, raziskovalcev, lektorjev, zaposlenih v diplomatskih predstavništvi ipd.). Pravilnik v tretjem členu navaja primere, kdaj se dovoljenje za zaposlitev izda brez preverjanja stanja na trgu dela, tako je v sedmi točki prvega odstavka navedeno: »... če znanstvenoraziskovalna ustanova želi zaposliti tuje znanstvenike ali raziskovalce.«

Dovoljenje za delo se izda brez upoštevanja pogoja, da v evidenci zavoda ni ustreznih domačih brezposelnih oseb oziroma oseb, ki so glede pravic izenačene s slovenskimi državljani.

Delodajalec vloži prošnjo na obrazcu TUJ-B, ki ga lahko najde na spletni strani zavoda (www.ess.gov.si). Vlogi mora obvezno priložiti:

- štiri izvode **pogodbe o zaposlitvi**, ki sta jo podpisali obe strani in vsebuje pravice in obveznosti, ki jih določajo predpisi;
- **pozitivno mnenje** pristojnega ministrstva;

- overjeno **fotokopijo osebnega dokumenta**;
- dokazilo o **plačani upravni taksi** za vlogo in za delovno dovoljenje.

Prvo dovoljenje za zaposlitev se izda z veljavnostjo štirih mesecev, da si tujec v tem času lahko uredi dovoljenje za prebivanje v Republiki Sloveniji in začne delati. V obdobju veljavnosti dovoljenja delodajalec in delavec ne smeta biti kaznovana za prekršek po ZZDT, če želita, da se ob izteku veljavnosti izda dovoljenje za nadaljnjih osem mesecev.

Dovoljenja za zaposlitev praviloma zahtevajo institucije, katerih projekt traja dalj časa, tuji raziskovalci pa morajo biti ves čas prisotni.

Vloga se vloži pri službi za zaposlovanje tujcev centralne službe zavoda za zaposlovanje. Dovoljenje se izda v roku **30 dni** od vložitve popolne vloge.

Dovoljenje za individualne storitve tujcev

Pogoj za izdajo dovoljenja za delo za izvedbo pogodbenih storitev tujca so utemeljeni razlogi in specialistično znanje izvajalca storitve, ki ga ni mogoče zagotoviti s ponudbo na notranjem trgu.

Za storitve, ki se opravljajo na področju znanosti, se lahko izda dovoljenje za delo z veljavnostjo do enega leta, kadar ni pogojev za sklenitev delovnega razmerja. Če je pogodba o delu s tujcem sklenjena za obdobje, ki je daljše od enega leta, se dovoljenje za delo lahko letno obnavlja do izteka pogodbe.

Naročnik storitve (slovensko podjetje ali institucija) odda vlogo na obrazcu TUJ-3/7. Obrazec je na spletni strani zavoda www.ess.gov.si (dejavnost – obrazci – zaposlovanje in delo tujcev – dovoljenje za delo – obrazec TUJ-3/7).

Obrazcu priložite naslednja dokazila:

- podpisano pogodbo o delu s tujcem ali drugo pogodbo civilnega prava;
- dokazilo o zahtevani izobrazbi oz. dokazilo o posebnem specialističnem znanju, (overjeno kopijo spričevala, diplome s prevodom v slovenski jezik);
- izjavo naročnika in izjavo tujca, da mu v zadnjih treh letih pred vložitvijo vloge ni bila izrečena kazen za prekršek po ZZDT;
- dokazilo o plačilu upravne takse za vlogo in za delovno dovoljenje (kopijo položnice, bančni izpis).

Naročnik storitve odda vlogo v službi za zaposlovanje tujcev pri centralni službi Zavoda RS za zaposlovanje, Rožna dolina, cesta IX/6, Ljubljana. Vloga je rešena v 30 dneh od vložitve popolne vloge.

Spremembe zakonodaje

V Uradnem listu RS, št. 52/2007 so bile objavljene spremembe zakona o zaposlovanju in delu tujcev.

Spremembe zakona, ki se bodo začele uporabljati 3. decembra 2007, prinašajo novosti, ki so navedene v nadaljevanju.

Po sedmem in osmem odstavku desetega člena za osebno delovno dovoljenje z veljavnostjo treh let lahko zaprosi:

- tujec, ki je zadnji letnik šolanja končal v Republiki Sloveniji in si pridobil najmanj visokošolsko izobrazbo, če si v obdobju enega leta od pridobljenega naziva najde delodajalca ali se samozaposli;
- tujec, ki je v Sloveniji zaključil program raziskovalnega dela in si v obdobju enega leta najde delodajalca ali se samozaposli.

V drugem odstavku enajstega člena je navedeno, da se dovoljenje za zaposlitev izda za čas, ki ga delodajalec opredeli v vlogi, vendar pa ne za več kot eno leto. To pomeni, da bo dovoljenje za prvo zaposlitev že na začetku izdano za eno leto (če bodo izpolnjeni zakonski pogoji).

DOVOLJENJA ZA PREBIVANJE

Pri dovoljenjih za prebivanje tujcev v Sloveniji (državljanov tretjih držav) se uporabljajo določbe zakona o tujcih. Za državljane EU in Evropskega gospodarskega prostora (EGP) se dovoljenje izda v skladu s pogoji, ki jih določajo direktive EU.

Dovoljenje za prebivanje se izda na prošnjo tujca, ki želi bivati v Sloveniji. Prošnja za izdajo prvega dovoljenja za prebivanje se vloži pri diplomatsko-konzularnih predstavništvih Slovenije v tujini. Tujec mora dovoljenje pridobiti pred vstopom v Slovenijo. K vlogi mora priložiti:

- **Veljavno potno listino**, katere veljavnost je najmanj tri mesece daljša od nameravanega obdobja bivanja v Sloveniji.
- **Dokazilo o ustreznem zdravstvenem zavarovanju:**

a) Za državljane držav, s katerimi im Slovenija sklenjen sporazum o socialni varnosti oz. socialnem zavarovanju, izpolnjen obrazec o pravici do zdravstvenih storitev v Sloveniji, ki je predviden v sporazumu. Če ta posebnega obrazca ne predpisuje, mora tujec predložiti potrdilo o zdravstvenem zavarovanju, ki ga izda nosilec zdravstvenega zavarovanja v njegovi državi. Iz njega morajo biti razvidni naslednji podatki:

- da je tujec zavarovan,
- podlaga za njegovo zdravstveno zavarovanje,
- obseg pravic,
- časovna veljavnost potrdila.

Navedeno potrdilo mora tujec predložiti tudi v primeru, kadar je v svoji državi zdravstveno zavarovan tako, da ne more dobiti s sporazumom predpisanega obrazca.

Štipendisti

b) Dokazilo o komercialnem zdravstvenem zavarovanju pri zavarovalnici, ki bo krila zavarovanje v Sloveniji.

c) Dokazilo, da je že zdravstveno zavarovan v Sloveniji iz drugega naslova.

Zdravstveno zavarovanje mora biti v obdobju reševanja vloge veljavno.

- **Dokazilo o zadostnih sredstvih za preživljanje** (upošteva se tudi dokazilo o štipendiji ali overjena izjava staršev oziroma tretjih oseb).

V izjavi morata biti navedena čas preživljanja in mesečna višina sredstev, ki mora biti najmanj v višini zajamčenega dohodka, ki je avgusta 2007 znašal 226,94 evra.

Poleg prej naštetih pogojev mora tujec izpolnjevati tudi pogoje, ki se s tem zakonom zahtevajo za izdajo posamezne vrste dovoljenja za prebivanje, ter predložiti **izvirnik overjenega potrdila o nekaznovanju** iz matične države.

Vloge štipendistov slovenskih ministrstev, ki niso državljani EU, se rešujejo na podlagi 33. člena zakona o tujcih, ki določa, da imajo tujci, ki so kot študenti sprejeti na študij, izobraževanje, specializacijo ali strokovno izpopolnjevanje v ustreznih izobraževalnih ustanovah, pravico do prebivanja za čas študija, vendar ne dlje od enega leta. Če izobraževanje traja daljši čas, se dovoljenje podaljšuje.

Tujec mora poleg že omenjenih pogojev predložiti še dokazilo o sprejemu na študij, izobraževanje, specializacijo ali izpopolnjevanje, ki ga izda izobraževalna ustanova, oz. potrdilo pristojnega državnega organa ali pooblaščenice institucije, ki izvaja mednarodni ali bilateralni sporazum, o tem, ali je dajalec štipendije.

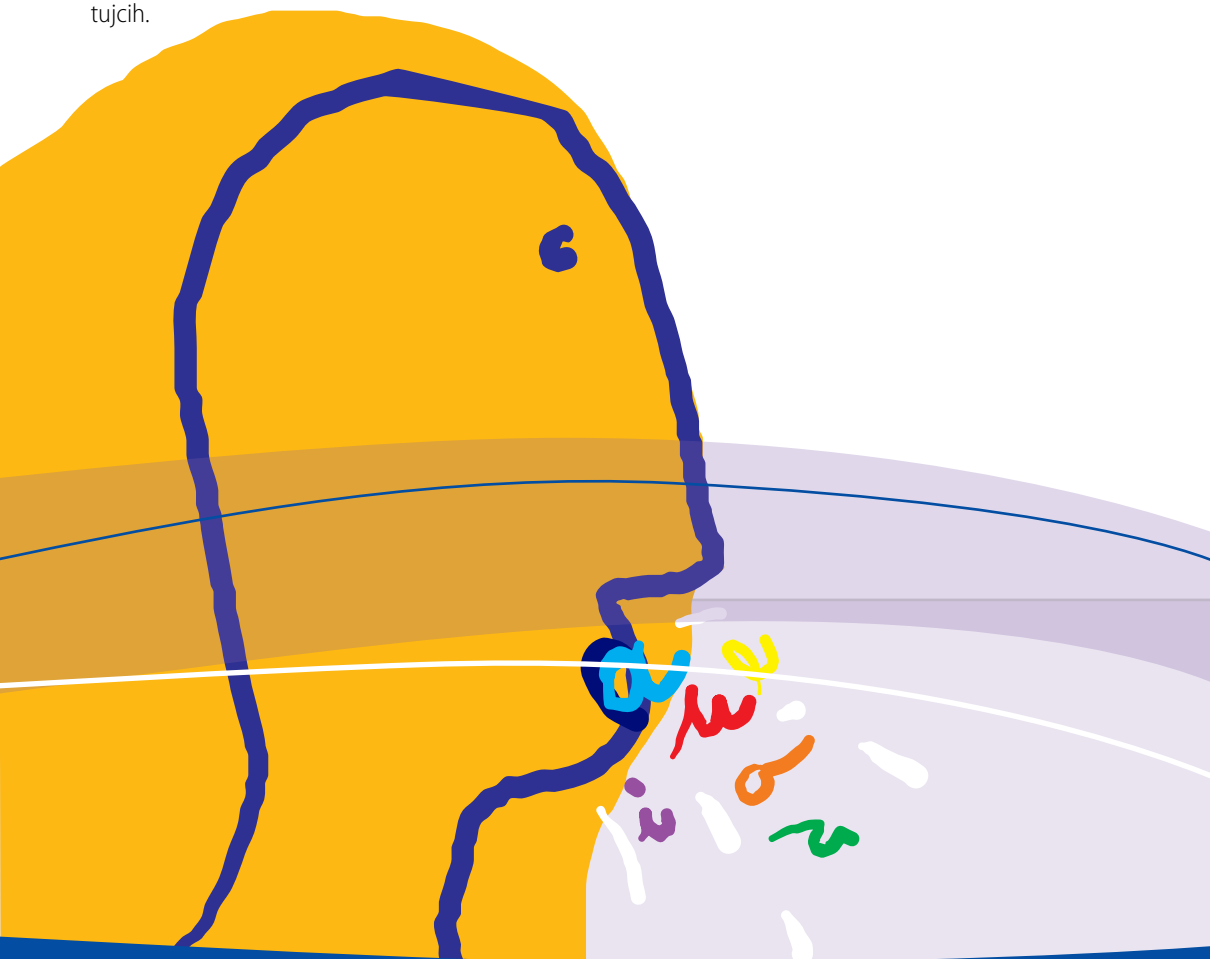
Raziskovalci

Za raziskovalce, ki prihajajo iz tretjih držav in so v delovnem razmerju v Sloveniji, se uporablja določba 32. člena zakona o tujcih, ki opredeljuje izdajo dovoljenj iz razloga zaposlitve. Zanje je treba pridobiti dovoljenje pri zavodu za zaposlovanje. K vlogi mora poleg dokazil predložiti tudi delovno dovoljenje, izvirnik pogodbe o zaposlitvi in izvirnik overjenega potrdila o nekaznovanju iz matične države.

Raziskovalcem štipendistom iz tretjih držav se prošnja rešuje na podlagi 33. člena zakona o tujcih.

Jezik

Dokumenti morajo biti izpolnjeni v slovenskem jeziku, upoštevajo pa se tudi uradni prevodi diplomatsko-konzularnih predstavništev. Prevodi so nujni zaradi različne vsebinske interpretacije, da ne bi prihajalo do konfliktnih situacij.

RAZISKOVALNA IN RAZVOJNA DEJAVNOST

Zakonodaja s področja raziskovalnega dela je v postopku spreminjanja zaradi uveljavitve direktive Sveta EU 2005/71/ES z dne 12. oktobra 2005 o posebnem postopku za dovolitev vstopa državljanom tretjih držav za namene znanstvenega raziskovanja v slovenskem pravnem redu, ki ureja način in pogoje za odobritev raziskovalne organizacije, ki želi sklepati sporazume o gostovanju, ter za sklepanje sporazumov o gostovanju. V preostalem delu je bila direktiva že implementirana s spremembami zakona o tujcih (Uradni list RS, št. 79/2006) in zakona o zaposlovanju in delu tujcev (Uradni list RS, št. 52/2007).

ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE

Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju v sedmem členu določa, da RS iz proračuna zagotavlja sredstva za nujno zdravstveno varstvo oseb z neznanim prebivališčem, tujcev iz držav, s katerimi niso sklenjene mednarodne pogodbe, ter tujcev in državljanov RS s stalnim prebivališčem v tujini, ki začasno prebivajo v RS ali so na poti skozi njo, in zanje ni mogoče zagotoviti plačila zdravstvenih storitev.

Za vključitev tujca v sistem obveznega zdravstvenega zavarovanja je treba pri zavodu za zdravstveno zavarovanje vložiti potrjen **obrazec o potrebi po delavcu, pogodbo o zaposlitvi in delovno dovoljenje**. Zavezanec za prijavo je delodajalec. To ne velja za državljane držav EU in EGP.

Osebe, ki so zaposlene pri tujih mednarodnih organizacijah in ustanovah ter konzularnih in diplomatskih predstavništvih s sedežem v RS, potrebujejo, če z mednarodno pogodbo ni določeno drugače, **pogodbo o zaposlitvi, obrazec PD in delovno dovoljenje**. Zavezanec za vlogo je zavarovanec, če tuji delodajalec ne izvaja obveznosti po predpisih RS, ali delodajalec, če izvaja obveznosti po predpisih RS.

SOCIALNO VARSTVO

Tuji raziskovalci, ki so zaposleni v RS, so dolžni **plačevati prispevke za socialno zavarovanje**. Ob sklenitvi pogodbe o zaposlitvi delodajalec uredi vse potrebno za registracijo tujca v sistem zavarovanja.

DAVČNA ŠTEVILKA IN OSEBNI RAČUN

Davčna številka se dodeli zavezancu za davčne namene in se uporablja v zvezi z vsemi davki. Uporablja se za enotno opredelitev in povezavo podatkov v evidencah, ki jih vodita Davčna uprava Republike Slovenije in Carinska uprava Republike Slovenije.

Za pridobitev davčne številke je treba izpolniti in predložiti obrazec DR-02 ter priložiti vsa dokazila za potrditev resničnosti navedb v njem. Pridobitev davčne številke je po zakonu oproščena takse.

Davčna številka je med drugim potrebna tudi za odprtje **osebnega računa** pri banki.

CMEPIUS

**Center RS za mobilnost
in evropske programe
izobraževanja in
usposabljanja**

Ob železnici 16
1000 Ljubljana, Slovenija
Tel.: (01) 586 42 51
Fax: (01) 586 42 31
E-pošta: info@cmepius.si
www.cmepius.si